

חוק סוכני המכס, תשכ"ה-1964*

פרק ראשון : פרשנות

1. בחוק זה -

הגדרות

"סוכן מכס" - אדם העושה פעולת מכס בשביל זולתו דרך שירות לכל, הוא רשום בפנקס סוכני המכס לפי חוק זה;
"פעולת מכס" - כל פעולה וכל מגע עם רשות המכס בקשר ליבוא, ליצוא או למעבר טובין, ששר האוצר קבע אותם בצו כפעולות מכס;
יתר המונחים - כמשמעותם בפקודת המכס¹, אלא ש"בעל" לענין טובין - לרבות אדם הפועל כסוכנו, אך למעט סוכן מכס שאין לו טובת הנאה בטובין.

פרק שני : רישום סוכני מכס

2. (א) מנהל המכס והכלו (להלן - המנהל) ימנה ועדה מייעצת לענין חוק זה (להלן - הועדה).

ועדה מייעצת

(ב) יושב ראש הועדה יהיה המנהל או סגנו שנתמנה על ידיו.

(ג) מספר חברי הועדה ייקבע על ידי המנהל, ובלבד שלפחות שלישי מהם יהיו סוכני מכס שהוצעו על ידי האיגוד המייצג את המספר הגדול ביותר של סוכני מכס, ואחד מחבריה יתמנה על ידי שר התחבורה.

3. (א) לא יפעל אדם כסוכן מכס, לא יפרסם ולא יציג עצמו ולא יתחזה כסוכן מכס, אלא אם הוא רשום בפנקס סוכני המכס לפי חוק זה, ולא יעסוק בסוכנות מכס אלא בהתאם לאמור ברישום.

איסור לפעול
ללא רישום

(ב) לא יתמנה אדם לעשיית פעולת מכס אלא אם הוא סוכן מכס או סקיד רשוי.

(ג) הוראות סעיף זה אינן באות לפגוע בזכותו -

(1) של עורך-דין לעסוק בכל פעולה מהפעולות המנויות בסעיף 20 לחוק לשכת עורכי-הדין, תשכ"א-1961²;

(2) של בעל רשיון למחסן רשוי כללי כמשמעותו בסעיף 69 לפקודת המכס-לטפל בהחסנת טובין;

(3) של אדם שעיסוקו ניהול משא ומתן עם רשות המכס בקשר עם כניסתן והפלגתן של אניות - לנהל משא ומתן כאמור.

4. (א) יחיד יהא כשיר לרישום כסוכן מכס אם נתקיימו בו כל אלה:

כשירות יחיד
להירשם בפנקס

(1) הוא תושב ישראל;

(2) מלאו לו 23 שנה;

(3) הוא בעל השכלה תיכונית, אלא שהמנהל רשאי, במקרים הנראים לו, לוותר על קיום תנאי זה, כולו או מקצתו;

(4) עמד בבחינות שנקבעו על ידי המנהל בהתייעצות עם הועדה;

(5) התמחה בפעולות מכס לפחות שלוש שנים בהתאם לכללים והתנאים שנקבעו, אלא שהמנהל רשאי, במקרים הנראים לו, לוותר על קיום תנאי זה, כולו או מקצתו.

* נחקבל בכנסת ביום כ"ג בטבת תשכ"ה (28 בדצמבר 1964); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בח"ח 808, תשכ"ד, עמ' 124.

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 3, תשי"ז, עמ' 39.

² ס"ח 347, תשכ"א, עמ' 178.

(ב) לא יירשם יחיד כסוכן מכס אם נתקיים בו אחד מאלה:

- (1) בשלוש השנים שקדמו להגשת הבקשה לרישום היה פקיד מכס, או עובד מדינה מהסוגים שקבע לענין זה נציב שירות המדינה, או שוטר מהסוגים שקבע לענין זה המפקח הכללי של המשטרה, או עובד רשות הנמלים מהסוגים שקבע לענין זה המנהל הכללי של רשות הנמלים;
- (2) תוך עשר שנים שקדמו להגשת הבקשה לרישום הורשע או נשא עונש מאסר על עבירה שיש עמה קלון;
- (3) נפסל לשירות המדינה על פי החלטת בית דין למשמעת של עובדי המדינה, או גורש מן המשטרה על פי פסק דין של בית דין למשמעת של המשטרה, או גורש מצבא-ההגנה לישראל על פי פסק דין של בית-דין מוסמך.

כשירות תאגיד
להירשם בפנקס

5. תאגיד יהא כשיר לרישום כסוכן מכס אם נתקיימו בו כל אלה:

- (1) הוא רשום בישראל;
- (2) הוא רשאי במסגרת הפעולות או המטרות שנקבעו לו, לבצע פעולות מכס;
- (3) יש בו לפחות מנהל פעיל אחד או פקיד אחד שהוא אחראי לפעולות מכס או שותף אחד, לפי המקרה, שהוא סוכן מכס.

פנקס סוכני המכס

6. המנהל יקיים פנקס לרישום סוכני מכס (להלן – הפנקס) וירציא לנרשמים בו תעודות רישום.

סמכות המנהל
לרשום

7. המנהל רשאי, לאחר התייעצות עם הועדה, לרשום בפנקס אדם כסוכן מכס כללי, או כסוכן מכס מוגבל לסוגי עסקאות פלוניים או למקומות פלוניים.

בקשה לרישום

8. המבקש להירשם כסוכן מכס יגיש בקשה לכך בטופס שיוורה עליו המנהל.

פרסום

9. הוגשה בקשה לפי סעיף 8, יפרסם המנהל או מי שהוסמך על ידיו לענין זה הודעה על כך ולא יחליט בה לפני תום 60 יום מיום הפרסום.

רישום ואגרת
רישום

10. (א) מצא המנהל כי נתמלאו הוראות הסעיפים 4(א) או 5 ושולמה אגרת הרישום שנקבעה, ירשום את המבקש בפנקס ויתן לו תעודת רישום, ומי שנרשם כאמור יהיה רשאי לשמש כסוכן מכס עד יום 31 בדצמבר של השנה בה נרשם.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן 4(א), רשאי המנהל, לאחר התייעצות עם הועדה, לדחות בקשת אדם לרשמו בפנקס אף אם נתמלאו בו התנאים המפורטים בסעיפים 4(א) או 5 ביחיד – אם לדעת המנהל אין המבקש ראוי לעסוק כסוכן מכס, ובתאגיד – אם לדעתו אחד השותפים בו או אחד ממנהליו הפעילים או אחד מסקידי האחראים לפעולות מכס אינו ראוי לפעול כסוכן מכס.

פרק שלישי: מחיקת רישום ואמצעי משמעת

מחיקת רישום

11. (א) רישומו של סוכן מכס יימחק אם נתקיים בו אחד מאלה:

- (1) חדל להיות תושב ישראל;
- (2) חדל לקיים אחד התנאים המנויים בסעיף 5, אלא שבגלל אי קיום תנאי (3) שבסעיף 5 לא יימחק רישומו של תאגיד כסוכן מכס אם חזר וקיים את התנאי תוך 60 יום מיום שחדל לקיימו;
- (3) הורשע בעבירה שיש עמה קלון.

(ב) המנהל רשאי, לאחר התייעצות עם הועדה, למחוק רישומו של סוכן מכס, אם היה לו יסוד סביר להניח שנתקיים בו אחד מאלה:

- (1) שנתיים רצופות, ובלי סיבה סבירה לכך, לא עסק כסוכן מכס ולא עבד בתאגיד הרשום לפי חוק זה;
- (2) אינו ראוי לשמש כסוכן מכס;
- (3) הפר הוראה מהוראות חוק זה.

(ג) מחיקת רישומו של סוכן מכס מן הפנקס, יכול שחאה לצמיתות, או לתקופה מסויימת שבסופה יהא האדם רשאי לבקש חידוש רישומו, או לתקופה מסויימת שבסופה יחודש רישומו מאליו.

(ד) נמחק רישומו של סוכן מכס, יפורסם הדבר בדרך שנקבעה.

12. (א) היה למנהל יסוד סביר להניח שסוכן מכס הפר הוראה מהוראות חוק זה, רשאי הוא, במקום למחוק רישומו, להזהירו או לגזוף בו.

אזהרה ונזיפה

(ב) רשאי המנהל לפרסם אזהרה או נזיפה כאמור בסעיף קטן (א), אך לא יעשה כן כל עוד לא חלפה תקופת הערר שנקבעה בחוק זה, ואם הוגש הערר – כל עוד לא נסתיים הדיון בו; ופרסום לא יכיל שמו של האדם שגיתגה לו האזהרה או הנזיפה.

13. היה למנהל יסוד סביר להניח כי נתקיימו נסיבות המחייבות או מרשות מחיקת רישומו של אדם מן הפנקס, רשאי הוא, לאחר התייעצות עם הועדה, לאסור עליו לפעול כסוכן מכס עד שיחברר קיומן של הנסיבות, ובלבד שאיסור כאמור לא יארך משלושה חדשים, ואם התחילה חקירת משטרה בענין זה – עד גמר החקירה וההליכים המשפטיים שבעקבותיה.

איסור פעולות לשעה

14. (א) לא ישתמש המנהל בסמכות מן הסמכויות שהוענקו לו בפרק זה אלא לאחר שנתן לסוכן המכס הזדמנות נאותה להשמיע בפניו טענותיו.

סייגים

(ב) הוגשה תביעה פלילית נגד סוכן מכס, לא ישתמש המנהל בסמכותו למחוק רישומו או ליתן לו אזהרה או נזיפה בשל העבירה שהואשם בה, לפני גמר ההליכים המשפטיים.

15. תאגיד שנמחק רישומו כסוכן מכס חייב, תוך שלושה חדשים מיום שנמחק, לשנות שמו באופן שלא יכיל עוד את המלים "סוכן מכס", "עמיל מכס" או מלים אחרות שיש בהן לרמוז שהוא עושה פעולות מכס.

תאגיד שרישומו נמחק

פרק רביעי: רישוי פקידים

16. (א) סוכן מכס וכן בעל טובין רשאים, באישור גובה המכס, למנות בכתב אדם המועסק על ידיהם בלבד, לעשות פעולות מכס מטעמם (בחוק זה – פקיד רשוי); גובה המכס רשאי, אם ראה טעם מיוחד לכך, ובהסכמת המנהל, לאשר מינוי אדם אחד על ידי כמה סוכני מכס או כמה בעלי טובין אם אלה הסכימו לכך.

פקיד רשוי

(ב) לא יפעל אדם כפקיד רשוי, לא יפרסם ולא יציג עצמו ולא יתחזה כפקיד רשוי, אלא אם נתמנה לכך ואושר כאמור בסעיף קטן (א), ולא יעשה פעולות מכס מטעם אדם זולת ממנהו.

17. (א) אדם יהא כשיר להתמנות פקיד רשוי אם נתקיימו בו כל אלה:

כשירות של פקיד רשוי

- (1) הוא תושב ישראל;
- (2) מלאו לו 18 שנה;

(3) הוא סיים שמונה שנות בית ספר יסודי או כיתות מכינות של בית ספר תיכון המקבילות לשמונה הכיתות היסודיות בבית הספר היסודי, אלא שהמנהל רשאי, במקרים הנראים לו, לוותר על קיום תנאי זה, כולו או מקצתו;

(4) עמד בבחינה שנקבעה על ידי המנהל בהתייעצות עם הוועדה;

(5) התמחה בפעולות מכס לפחות שנה, בהתאם לכללים והתנאים שנקבעו, אלא שהמנהל רשאי, במקרים הנראים לו, לוותר על קיום תנאי זה, כולו או מקצתו.

(ב) גובה המכס רשאי לאשר מינויו של אדם כפקיד רשוי לשעה אף אם עדיין לא עמד בבחינה כאמור בסעיף קטן (א) (4); תקפו של אישור כאמור יפקע בתום שנה, אלא אם כן האריך גובה המכס את תקפו לשנה נוספת.

(ג) לא יתמנה אדם פקיד רשוי אם נתקיים בו אחד מאלה:

(1) בשלוש השנים שקדמו להגשת הבקשה לאישורו היה פקיד מכס, או עובד מדינה מהסוגים שקבע לענין זה נציב שירות המדינה, או שוטר מהסוגים שקבע לענין זה המפקח הכללי של המשטרה, או עובד רשות הנמלים מהסוגים שקבע לענין זה המנהל הכללי של רשות הנמלים;

(2) חוץ עשר השנים שקדמו להגשת הבקשה לאישורו הורשע או נשא עונש מאסר על עבירה שיש עמה קלון;

(3) נפסל לשירות המדינה על פי החלטת בית דין למשמעת של עובדי המדינה, או גורש מן המשטרה על פי פסק דין של בית דין למשמעת של המשטרה, או גורש מצבא-ההגנה לישראל על פי פסק דין של בית דין מוסמך.

18. (א) מצא גובה המכס כי נתמלאו הוראות סעיף 17(א) ושולמה אגרת אישור שנקבעה, יאשר את המועמד, ומי שאושר כאמור יהא רשאי לשמש פקיד רשוי עד יום 31 בדצמבר של השנה בה אושר.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) רשאי גובה המכס, לאחר התייעצות עם הוועדה, לסרב לאשר מינויו של אדם כפקיד רשוי אף אם נתמלאו בו התנאים המפורטים בסעיף 17, אם לדעת גובה המכס אין המועמד ראוי לשמש כפקיד רשוי.

ביטול אישורו של פקיד רשוי

19. (א) אישורו של פקיד רשוי יבוטל אם –

(1) חדל להיות תושב ישראל;

(2) הורשע בעבירה שיש עמה קלון.

(ב) רשאי גובה המכס, לאחר התייעצות עם הוועדה, לבטל אישורו של פקיד רשוי אם היה לו יסוד סביר להניח שנתקיים בו אחד מאלה:

(1) שנתיים רצופות לא עבד כפקיד רשוי ללא סיבה סבירה;

(2) אינו ראוי להיות פקיד רשוי;

(3) הפר הוראה מהוראות חוק זה.

פרק חמישי: חובותיו של סוכן מכס

מהימנות ויושר

20. סוכן מכס יפעל בפעולות מכס במהימנות, בנאמנות וביושר הן כלפי רשות המכס והן כלפי לקוחותיו, וכן ינקוט אמצעים סבירים כדי להבטיח התנהגותם המהימנה, הנאמנה והישרה של פקידיו הרשויים, או של תאגיד-סוכן-מכס שבהנהלתו או שהוא פקיד אחראי לפעולות מכס או שותף בו, כדי לסייע לרשות המכס במילוי תפקידיה על פי כל דין.

21. סוכן מכס ינהל רשומות ופנקסים, כפי שנקבע בתקנות, לענין פעולות מכס וישמור אותם עד תום שבע שנים לפחות מיום שנסתיים טיפולו בפעולה שנרשמה. ניהול רשומות
22. תאגיד-סוכן-מכס לא יעשה פעולת מכס אלא על ידי יחיד שהוא סוכן מכס או פקיד רשוי מטעמו. ייצוג תאגיד

פרק ששי : עררים

23. הרואה את עצמו נפגע כהחלטת המנהל לפי הסעיפים 7, 10(ב), 11, 12(א) ו-13 או כהחלטת גובה המכס לפי הסעיפים 16, 18(ב) ו-19, רשאי לערור עליה לפני ועדת ערר תוך שלושים יום מהיום בו נמסרה לו הודעה על אותה החלטה. ערר
24. (א) שר המשפטים ימנה ועדת ערר של שלושה שבראשה ישב שופט בית משפט מחוזי; יתר חבריה ימונו בהתייעצות עם שר האוצר, וכלכד שאחד מהם לפחות יהא מי שאינו עובד מדינה. ועדת ערר
- (ב) ועדת הערר רשאית לאשר את החלטות המנהל או גובה המכס, לבטלן או להחליט בדרך אחרת.
- (ג) החלטת ועדת הערר תהיה סופית.
- (ד) לועדת הערר יהיו כל הסמכויות שניתן להעניק לועדת חקירה על פי סעיף 5 לפקודת ועדות חקירה.³
- (ה) שר המשפטים רשאי להתקין תקנות בדבר סדרי הדין בועדת הערר, שכר חבריה ואגרת ערר.

פרק שביעי : שונות

25. (א) המנהל או מי שהוסמך לכך על ידיו בכתב רשאי לדרוש מסוכן מכס או מאדם העובד בשירותו או מפקיד רשוי או מבעל הטובין שהרשה את סוכן המכס או את הפקיד, כי ימסור לו או לשליחיו ידיעות, דוגמאות, רשומות, פנקסים ושאר מסמכים שיש בהם, לדעתו, כדי להקל על רשות המכס בביצוע תפקידיה על פי כל דין. מסירת ידיעות ומסמכים
- (ב) נמסרו דוגמאות שיש להן ערך מסחרי או מסמכים מקוריים, יוחזרו למי שמסרם, לפי בקשתו, אם לא התחילו, תוך שלושה חדשים ממועד מסירתם, הליכים משפטיים שמסמכים או דוגמאות אלה דרושים בהם לראיה.
- (ג) מסמכים שנמסרו לפי סעיף זה, רשאי מוסרם לעשות העתקים מהם.
26. לענין חוק זה יהיו למנהל כל הסמכויות שניתן להעניק לועדת חקירה על פי סעיף 5 לפקודת ועדות חקירה, למעט הסמכויות לפי הפסקאות (ז) ו-(ח).
27. (א) המשיג במרמה רישום בפנקס כסוכן מכס או אישור כפקיד רשוי, דינו – מאסר שלוש שנים או קנס 10,000 לירות. עבירות ועונשין
- (ב) המוסר מסמך או ידיעה לענין חוק זה או תקנה על פיו, והוא יודע שהמסמך או הידיעה אינם נכונים, דינו – מאסר שנתיים או קנס 7,500 לירות.
- (ג) העובר על הוראות סעיפים 3, 16(ב) או על איסור לפי סעיף 13, דינו – מאסר שנה או קנס 5,000 לירות.

³ חוקי א"י, כרך א', פרק כ"א, עמ' 132.

(ד) הנמנע – בלי סיבה מספקת – ממסירת ידיעה, מסמך או דבר שהוא חייב במסירתם לפי חוק זה או שנדרש למסרם, דינו – קנס 3,000 לירות.

(ה) העובר על הוראה מהוראות חוק זה, או הוראה שניתנה על פיו ושלא נקבע לה עונש אחר, דינו – קנס 2,500 לירות.

28. נעברה עבירה לפי חוק זה על ידי תאגיד, יאשם בה גם כל מנהל, שותף, מנהל חשבונות או פקיד אחראי אחר של אותו תאגיד, זולת אם הוכיח שהעבירה נעברה שלא בידיעתו או שנקט כל האמצעים הסבירים כדי להבטיח קיום הוראות חוק זה.

29. נעברה עבירה לפי חוק זה על ידי פקיד רשוי יאשם בה גם מי שמינהו כפקיד רשוי, זולת אם הוכיח שנקט כל האמצעים הסבירים כדי להבטיח קיום הוראות חוק זה, והפקיד עשה את המעשה שלא ברשותו או שלא בידיעתו.

30. הוראות חוק זה באות להוסיף על הוראות חקיקים אחרים ולא לגרוע מהן.

31. הרוצה לפעול כסוכן מכס או כפקיד רשוי בכל שנה שלאחר השנה שבה נרשם או אושר, ישלם בחודש ינואר של אותה שנה אגרה שנתית כפי שנקבעה; לא שילם את האגרה בחודש ינואר, לא יהיה רשאי לפעול כאמור כל עוד לא שילם כפל האגרה השנתית.

32. שר האוצר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו, ובין השאר –

(1) סדררי ניהול רשומות ופנקסים על ידי סוכני מכס;

(2) הבחינות, סדריהן ומועדיהן;

(3) המועדים להגשת בקשות רישום בפנקס והמועדים לרישומם של סוכני מכס חדשים;

(4) אגרות שיש לשלמן לפי חוק זה;

(5) אופן המינוי והאישור של פקיד רשוי;

(6) אישור חזרי של סוכן מכס;

(7) מתן כרטיסי זיהוי, נשיאתם, הצגתם וביטולם;

(8) מתן תעודות רישום, הצגתן וביטולן;

(9) המצאת הודעות או מסמכים לפי חוק זה.

33. (א) המחזיק ערב תחילתו של חוק זה ברשיון ברתוקף שניתן לפי פקודת סוכני בתי המכס⁴, יירשם בפנקס הרישום, ורואים אותו כאילו נרשם על פי סעיף 10 ביום תחילתו של חוק זה, ואת הרשיון שבידו רואים כתעודת רישום שהוצאה לפי חוק זה.

(ב) מי שהיה פקיד רשוי ערב תחילתו של חוק זה יאושר מינויו ורואים אותו כאילו אושר לפי סעיף 16, ביום תחילתו של חוק זה, אלא שאם היה פקיד רשוי כאמור פחות מארבע שנים מחוץ שש שנים שקדמו לתחילתו של חוק זה, יהא חייב לעמוד תוך שנתיים בבחינות לפקיד רשוי לפי חוק זה.

⁴ חוקי א"י, כרך א', סרק מ"ה, עמ' 574.

(ג) תאגיד שנרשם כאמור בסעיף קטן (א), ימחוק המנהל את רישומו כחום ששה חדשים מיום פרסום חוק זה אם לא נתקיימו בו כל תנאי הכשירות הנדרשים לפי חוק זה.

34. סקודת סוכני בתי המכס – בטלה.

ביטול

35. תחילתו של החוק היא ביום כ"ז בטבת תשכ"ה (1 בינואר 1965).

תחילה

פנחס ספיר
שר האוצר

לוי אשכול
ראש הממשלה

שניאור זלמן שזר
נשיא המדינה